

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XV
Rozdział XV. Prawo właściwe dla powstania i ochrony praw własności intelektualnej	1
§ 62. Wprowadzenie	5
§ 63. <i>Lex loci protectionis</i>	7
I. Zasada terytorializmu i uniwersalizmu praw własności intelektualnej	7
II. Zasada asymilacji	9
III. Statut autorskoprawny	9
IV. Statut własności przemysłowej	13
§ 64. Prawo właściwe do oceny korzystania i ochrony praw własności intelektualnej	14
I. Wprowadzenie	14
II. Akty prawa międzynarodowego	14
III. Rozporządzenie Rzym II	19
IV. Rozporządzenie Rzym I	22
V. Prawo unijne	29
VI. Polska ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym	30
§ 65. Projekty nowych regulacji	32
I. Uwagi ogólne	32
II. Zasady CLIP	32
III. Zasady ALAI	33
IV. Propozycja japońska	34
V. Projekt Waseda	35
Rozdział XVI. Zawarcie małżeństwa	37
§ 66. Prawna możliwość zawarcia małżeństwa	39
I. Pojęcie małżeństwa w prawie prywatnym międzynarodowym	39
II. Pojęcie prawnej możliwości zawarcia małżeństwa	42
III. Uwagi prawnoporównawcze	43
IV. Prawo polskie	48
§ 67. Forma zawarcia małżeństwa	59
I. Uwagi prawnoporównawcze	59
II. Prawo polskie	61
III. Legislacja międzynarodowa	69
§ 68. Nieistnienie, nieważność lub unieważnienie małżeństwa	74
I. Prawo polskie	74
II. Konwencje bilateralne	77
Rozdział XVII. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami	79
§ 69. Uwagi wstępne	86
§ 70. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami w prawie obcym	88
I. Kształt rozwiązań merytorycznoprawnych a koncepcja małżeństwa	88
II. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami w obcym prawie prywatnym międzynarodowym – analiza komparatystyczna	93
§ 71. Prawo właściwe	108

Spis treści

I. Projekt rozporządzenia Rady UE w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych	108
II. Protokół haski z 23.11.2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (2009/941/WE)	110
III. Konwencje bilateralne	111
IV. Ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe	115
§ 72. Zakres zastosowania prawa właściwego (na tle PrPrywM z 2011 r.)	155
I. Zakres zastosowania statutu stosunków osobistych między małżonkami	155
II. Zakres zastosowania statutu stosunków majątkowych małżonków	187
III. Zakres zastosowania statutu małżeńskiej umowy majątkowej	206
IV. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami	214
§ 73. Zmiana statutu (na tle PrPrywM z 2011 r.)	218
I. Zmiana statutu stosunków majątkowych między małżonkami/statutu małżeńskiej umowy majątkowej wynikająca z wyboru prawa	218
II. Zmiana statutu stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami jako skutek zmiany powiązania relewantnego w świetle regulacji z art. 51 PrPrywM z 2011 r.	221
III. Petryfikacja statutu małżeńskiej umowy majątkowej	226
§ 74. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	227
§ 75. Skuteczność małżeńskiego ustroju majątkowego względem osoby trzeciej będącej wierzycielem – art. 53 PrPrywM z 2011 r.	229
I. Uwagi ogólne	229
II. Przesłanki stosowania art. 53 PrPrywM z 2011 r.	231
III. Skutki zastosowania art. 53 PrPrywM z 2011 r.	234
IV. Przeszkody w stosowaniu art. 53 PrPrywM z 2011 r.	238
V. Kolidyjnoprawną ochrona osoby trzeciej będącej stroną stosunku nawiązanego z małżonkiem a projekt rozporządzenia unijnego	239
Rozdział XVIII. Rozwiązanie małżeństwa	245
§ 76. Źródła kolidyjnoprawną regulacji rozwiązania małżeństwa	246
§ 77. Nieważność, stwierdzenie istnienia (nieistnienia) małżeństwa a rozwiązanie małżeństwa (art. 50 PrPrywM z 2011 r.)	249
§ 78. Poszukiwanie prawa właściwego dla rozwiązania małżeństwa	255
I. Ustalenie kryterium właściwości prawa do oceny rozwiązania małżeństwa	255
II. Sposób wyznaczenia prawa właściwego dla rozwiązania małżeństwa zgodnie z art. 54 ust. 1–3 PrPrywM z 2011 r.	257
III. Zagadnienia związane z ustalaniem wspólnego prawa ojczystego małżonków	258
IV. Miejsce zamieszkania obojga małżonków jako kryterium wskazania prawa właściwego do oceny rozwiązania małżeństwa	260
V. Chwila miarodajna dla ustalenia powiązania służącego wskazaniu prawa właściwego w art. 54 ust. 1 i 2 PrPrywM z 2011 r.	262
VI. Szczególne zagadnienia związane z poszukiwaniem prawa właściwego do oceny rozwiązania małżeństwa	264
§ 79. Zakres zastosowania statutu rozwiązania małżeństwa	266
I. Sposób rozwiązania małżeństwa	266
II. Przesłanki (przyczyny) rozwiązania małżeństwa	269
III. Wina	271
IV. Skutki rozwodu	272
§ 80. Separacja	274

I. Uwagi ogólne	274
II. Prawo właściwe	275
III. Zakres zastosowania prawa właściwego	277
Rozdział XIX. Pochodzenie dziecka oraz odpowiedzialność rodzicielska	279
§ 81. Uwagi wprowadzające	284
§ 82. Źródła prawa	286
I. Znaczenie norm kolizyjnych wobec braku ujednoczenia prawa materialnego na świecie	286
II. Jurysdykcja krajowa	288
III. Skuteczność zagranicznych orzeczeń	290
IV. Rejestracja i dowodzenie stanu cywilnego	292
§ 83. Kolizyjnoprawne rozbięcie spraw ze stosunków między rodzicami a dzieckiem	294
I. Kwestie częściowe pochodzenia dziecka, przysposobienia, władzy rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem oraz obowiązku alimentacyjnego	294
II. Statut pochodzenia dziecka a zakres zastosowania konwencji haskiej z 1996 r.	297
§ 84. Pochodzenie dziecka w świetle PrPrywM z 2011 r. na tle PrPrywM z 1926 r. i PrPrywM z 1965 r.	298
§ 85. Obywatelstwo dziecka jako podstawowa okoliczność wyznaczająca prawo właściwe dla stosunków filiacyjnych	303
§ 86. Odesłanie zwrotne w sprawach podlegających PrPrywM z 2011 r.	306
§ 87. Zastrzeżenie nienaruszania przez prawo obce podstawowych zasad polskiego porządku prawnego dotyczących stosunków filiacyjnych	306
I. Uwagi wprowadzające	306
II. Klauzula porządku publicznego oraz normy koniecznego zastosowania <i>forum</i>	308
III. Możliwość ustalenia pochodzenia dziecka	311
IV. Pochodzenie człowieka od matki i ojca	312
V. Pochodzenie dziecka od kobiety, która je urodziła	315
VI. Inne zasady dotyczące spraw filiacyjnych	316
§ 88. Zasadnicza właściwość prawa dla ustalenia i zaprzeczenia pochodzenia dziecka (art. 55 ust. 1 PrPrywM z 2011 r.)	318
§ 89. Właściwość prawa dla sądowego ustalenia ojcostwa i macierzyństwa (art. 55 ust. 1 i 2 PrPrywM z 2011 r.)	320
§ 90. Właściwość prawa dla uznania dziecka (art. 55 ust. 3 i 4 PrPrywM z 2011 r.)	324
§ 91. Przemiany źródeł prawa kolizyjnego dla spraw władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem	331
I. Wejście w życie konwencji haskiej z 1902 r. w czasie obowiązywania PrPrywM z 1926 r.	331
II. Wejście w życie konwencji haskiej z 1961 r. w czasie obowiązywania PrPrywM z 1965 r.	334
III. Wyparcie reguł o genezie krajowej przez konwencję haską z 1996 r. ..	339
§ 92. Odpowiedzialność rodzicielska w świetle konwencji haskiej z 1996 r.	341
I. Zakres przedmiotowy reguł konwencyjnych	341
II. Sprawy <i>nasciturusa</i>	343
§ 93. Znaczenie kwestii wstępnej pochodzenia dziecka lub przysposobienia dla odpowiedzialności rodzicielskiej	344

§ 94. Odesłanie dalsze w sprawach podlegających konwencji haskiej z 1996 r.	345
§ 95. Zastrzeżenie nienaruszania przez prawo obce podstawowych zasad polskiego porządku prawnego w sprawach władzy rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem	346
I. Odzworowanie natury jako założenie normowania stosunków między rodzicami i dzieckiem	346
II. Prawo i obowiązek rodziców sprawowania pieczy nad dzieckiem ...	347
III. Zakaz dyskryminacji niektórych dzieci	348
IV. Zakaz dyskryminacji matki lub ojca	348
V. Inne zasady	349
§ 96. Właściwość <i>legis fori</i> w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej (art. 15 ust. 1 konwencji haskiej z 1996 r.)	350
§ 97. Właściwość prawa państwa zwykłego pobytu dziecka dla sprawowania władzy rodzicielskiej i opiekuńczej oraz kontaktów z dzieckiem	351
I. Warunki stosowania środków orzeczonych w państwie poprzedniego zwykłego pobytu dziecka (art. 15 ust. 3 konwencji haskiej z 1996 r.) .	351
II. Powstanie i ustanie odpowiedzialności rodzicielskiej z mocy prawa lub porozumienia oraz jej uznanie w innym państwie (art. 16 konwencji haskiej z 1996 r.)	352
III. Wykonywanie władzy rodzicielskiej bądź opiekuńczej oraz prawa do kontaktu z dzieckiem (art. 17 konwencji haskiej z 1996 r.)	353
IV. Stwierdzenie braku odpowiedzialności rodzicielskiej lub orzeczenie o jej pozbawieniu bądź zmianie sposobu wykonywania (art. 18 konwencji haskiej z 1996 r.)	353
§ 98. Znaczenie innych okoliczności dla wskazania prawa właściwego w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej	354
I. Klauzula ściślejszego związku (art. 15 ust. 2 konwencji haskiej z 1996 r.)	354
II. Miejsce działania przedstawiciela dziecka (art. 19 konwencji haskiej z 1996 r.)	354
III. Miejsce położenia majątku dziecka	355
§ 99. Dwustronne umowy międzynarodowe	355
Rozdział XX. Przystosowanie	357
§ 100. Uwagi wprowadzające	362
I. Ogólna charakterystyka problematyki	362
II. Jurysdykcja sądów polskich w sprawach o przystosowanie – wzmianka	364
III. Relacja między ustawowymi a konwencyjnymi normami kolizyjnymi dotyczącymi przystosowania	366
IV. Przystosowanie w rozumieniu PrPrywM z 2011 r.	367
§ 101. Ustalenie prawa właściwego dla nawiązania przystosowania	374
I. Metody wyznaczania prawa właściwego dla nawiązania przystosowania	374
II. Geneza polskiej regulacji prawa właściwego dla przystosowania ...	378
III. Prawo właściwe dla przystosowania według PrPrywM z 1965 r.	382
IV. Prawo właściwe dla nawiązania przystosowania według PrPrywM z 2011 r.	395
§ 102. Sposób przystosowania	423
I. Uwagi ogólne o sposobach nawiązania przystosowania	423
II. Prawo właściwe dla sposobu nawiązania przystosowania	423

III. Wybrane zagadnienia związane z orzekaniem przysposobienia przez organ publiczny	424
IV. Nawiązanie przysposobienia przez czynność prawną	428
§ 103. Przesłanki przysposobienia	431
I. Przesłanki przysposobienia po stronie przysposabiającego	431
II. Przesłanki przysposobienia po stronie przysposobianego	437
§ 104. Typ i zewnętrzne przejawy przysposobienia	448
I. Uwagi wprowadzające	448
II. Typ przysposobienia	449
III. Obywatelstwo przysposobionego jako przejaw (efekt) przysposobienia	451
IV. Nazwisko przysposobianego	452
§ 105. Skutki przysposobienia	456
I. Uwagi wprowadzające	456
II. Prawo właściwe dla skutków przysposobienia w wybranych systemach prawnych	456
III. Prawo właściwe dla skutków „rodzicielskich” przysposobienia w polskim prawie	457
§ 106. Prawo właściwe dla przysposobienia według norm konwencji międzynarodowych	480
I. Uwagi wprowadzające	480
II. Konwencje bilateralne regulujące prawo właściwe dla przysposobienia	485
III. Zasady wskazywania prawa właściwego dla przysposobienia	487
IV. Prawo właściwe dla przysposobienia wspólnego przez małżonków	489
V. Prawo właściwe dla rozwiązania przysposobienia	491
VI. Odmienne metody wskazywania prawa właściwego dla przysposobienia	491
VII. Ocena kolizyjnych rozwiązań	492
Rozdział XXI. Zarejestrowane związki partnerskie w prawie prywatnym międzynarodowym	493
§ 107. Uwagi wstępne	495
§ 108. Poszukiwanie prawa właściwego dla zarejestrowanych związków partnerskich	497
I. Uwagi wstępne	497
II. Stosowanie norm kolizyjnych dotyczących małżeństwa i małżonków	498
III. Statut personalny partnerów	509
IV. Prawo miejsca zwykłego pobytu partnerów	511
V. Prawo władzy rejestrującej (<i>loi de l'enregistrement</i>) jako autonomiczne kryterium służące wskazaniu prawa właściwego	513
§ 109. Zakres stosowania prawa właściwego dla zarejestrowanego związku partnerskiego	515
I. Stosunki osobiste między partnerami	515
II. Stosunki majątkowe między partnerami z zarejestrowanego związku	516
III. Pozostałe skutki zarejestrowanego związku partnerskiego	519
IV. Rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego	527
§ 110. Zarejestrowane związki partnerskie a klauzula porządku publicznego	529
Rozdział XXII. Kolizyjnoprawne aspekty rejestracji stanu cywilnego	531
§ 111. Wprowadzenie	535
§ 112. Stan cywilny – pojęcie, kształtowanie oraz sposób wykazania	538
I. Pojęcie stanu cywilnego	538

II. Stwierdzenie stanu cywilnego	545
§ 113. Zdarzenia kształtujące stan cywilny	554
I. Wstęp	554
II. Fakty jako zdarzenia determinujące stan cywilny	555
III. Kształtowanie stanu cywilnego w drodze (zagranicznych) rozstrzygnięć sądowych i pozasądowych	557
IV. Czynności prawne z elementem obcym wpływające na stan cywilny ..	572
V. Podsumowanie	578
§ 114. Stwierdzenie treści i stosowanie właściwego prawa obcego przez kierownika USC	579
I. Wprowadzenie	579
II. Obowiązki kierownika USC w zakresie ustalenia treści właściwego prawa obcego	580
III. Obce prawo kolizyjne – problem odesłania	582
IV. Metody poszukiwania przepisów właściwego prawa obcego	583
V. Stosowanie prawa obcego i ograniczenia w jego stosowaniu	586
VI. Problematyka tzw. statutu zastępczego	589
§ 115. Transkrypcja zagranicznych aktów stanu cywilnego	590
I. Wstęp	590
II. Pojęcie i charakter prawny transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego	592
III. Prawo właściwe dla transkrypcji	595
IV. Odmowa transkrypcji – problem merytorycznej kontroli aktu zagranicznego	596
V. Samodzielność aktu powstałego w drodze transkrypcji	601
§ 116. Międzynarodowe uznawanie elementów stanu cywilnego	603
I. Moc dowodowa zagranicznych dokumentów urzędowych	603
II. Uznawanie stanu cywilnego na podstawie aktów sporządzonych za granicą	610
III. Zasada niepodzielności stanu cywilnego a stosunki transgraniczne ..	613
IV. Uznawanie imion i nazwisk w Unii Europejskiej	616
Rozdział XXIII. Alimentacja	623
§ 117. Uwagi ogólne	625
§ 118. Źródła regulacji	625
I. Uwagi ogólne	625
II. Konwencja nowojorska z 1956 r.	626
III. Konwencja haska z 1973 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych	628
IV. Konwencja haska z 1973 r. o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń odnoszących się do obowiązków alimentacyjnych	630
V. Rozporządzenie alimentacyjne i protokół haski	630
VI. Prawo polskie	631
§ 119. Jurysdykcja	632
§ 120. Prawo właściwe	636
I. Uwagi ogólne	636
II. Charakter protokołu haskiego	636
III. Relacja do innych aktów prawa	637
IV. Zakres zastosowania	638
V. Wybór prawa	640
VI. Brak wyboru prawa	643
VII. Zakres statutu alimentacyjnego	650
§ 121. Rozgraniczenie statutów	651

Rozdział XXIV. Sprawy spadkowe	653
§ 122. Rozważania wprowadzające	657
I. Ogólna charakterystyka krajowych uregulowań obcych	657
II. Próby ujednoczenia regulacji kolizyjnoprawnej na płaszczyźnie międzynarodowej	664
III. Na drodze ku jednolitemu europejskiemu kolizyjnemu prawu spadkowemu	666
IV. Stan prawny w Polsce do wejścia w życie ustawy z 2011 r.	672
§ 123. Prawo właściwe według ustawy z 2011 r. i rozporządzenia spadkowego	675
I. Wybór prawa właściwego	675
II. Prawo właściwe w braku wyboru prawa	686
III. Zakres zastosowania prawa właściwego	697
Rozdział XXV. Trusty	699
§ 124. Wprowadzenie	704
§ 125. Charakterystyka konstrukcji prawnej trustu	707
I. Trust jako specyficzna instytucja systemów anglo-amerykańskich ..	707
II. Stosunki wewnętrzne i zewnętrzne trustu	712
§ 126. Ustalenie normy kolizyjnej miarodajnej dla trustu – zagadnienie kwalifikacji	713
I. Uwagi wstępne	713
II. Doświadczenia kontynentalnych systemów prawnych	715
III. Kwalifikacja na tle polskiego prawa prywatnego międzynarodowego ..	723
IV. Podsumowanie	731
§ 127. Wskazanie prawa właściwego	732
I. Uwagi wstępne	732
II. Ustalanie prawa właściwego dla trustu w państwach <i>common law</i> ...	733
III. Konwencja haska o prawie właściwym dla trustów z 1985 r.	736
IV. Doświadczenia kontynentalnych systemów prawnych i wskazanie prawa właściwego dla trustu na tle polskiego prawa prywatnego międzynarodowego	740
§ 128. Zakres zastosowania statutu trustu i rozgraniczenie z polem stosowania innych statutów	749
I. Uwagi ogólne	749
II. Zagadnienie uznawania trustów	750
III. Ogólny zakres zastosowania statutu trustu	754
IV. Wyłączenie z zakresu zastosowania statutu trustu „kwestii wstępnych” związanych z utworzeniem trustu	755
V. Legitymacja powiernika do występowania przed organami w państwie niezającym instytucji trustu	757
VI. Statut trustu a statut rzeczowy	760
VII. Statut trustu a statut spadkowy	764
Rozdział XXVI. Reguły intertemporalne	771
§ 129. Wprowadzenie	772
§ 130. Zmiana treści polskiej normy kolizyjnej	774
I. Zasady ogólne	774
II. Przepisy ogólne PrPrywM z 2011 r.	782
III. Osoby, czynności prawne i dawność	783
IV. Zobowiązania i arbitraż	787
V. Prawa rzeczowe i własność intelektualna	795
VI. Prawo rodzinne i opiekuńcze	797
VII. Sprawy spadkowe	805

Spis treści

VIII. Inne stosunki prawne	812
§ 131. Zmiana treści właściwego prawa obcego	812
I. Zasada stosowania norm intertemporalnych właściwego prawa obcego	812
II. Wyjątki od zasady	815
Indeks rzeczowy	821